

JUNGOVA TYPOLOGIE OSOBNOSTI

(ZKRÁCENÁ VERZE)

Jungova typologie osobnosti slouží jako východisko pro sebepoznání i pro produktivní pomáhající práci s lidmi. Jung shledal, že většina zdánlivě náhodných rozdílů v lidském prožívání a jednání je ve skutečnosti zákonitá a konzistentní - dá se vysvětlit rozdíly v psychologických postojích a funkcích. Tyto rozdíly byly nazvány preferencemi.

Dvě z těchto preferencí se týkají **přístupu jedince ke světu**. Může být buďto extrovertní nebo introvertní.

Introvertní člověk se zabývá zkoumáním a analyzováním svého vnitřního světa a je tedy introspektivní, stažený a velmi zaměstnaný vlastními úvahami a reflexemi vnějšku a má tendenci být nedůvěřivý. Co se děje v mysli introverta, je pro něho podstatně zajímavější než to, co je vně. Jeho vnitřní svět je bohatý, uchvacující a poutající veškerou pozornost. Proto se zdá, že introvert se nepřetržitě brání před vnějším světem, zdržuje se mimo okolní události, na velkých shromážděních se cítí osamělý a ztracený. Tento typ osobnosti se často může zdát neobratný a utlučený, neboť největší kvality tohoto jedince jsou známy pouze velmi blízkým lidem. Nejlépe pracuje tam, kde může rozvíjet samostatnou iniciativu nezávisle na druhých, mínění většiny nebo veřejnosti. V pracovních situacích mají introvertní vedoucí pracovníci sklony k preferování klidu k vlastnímu soustředění, pozornému věnování se podrobnostem, rádi přemýšlí před vlastními jednáními a tvrději sami pracují.

Na druhé straně je pro **extrovertní osobnost** charakteristický zájem o vnější svět, pohotovost reakcí na podněty z venku, vůle i připravenost přijímat informace, ctižádost ovlivňovat a být ovlivňován událostmi, potřeba družít se, vytrvalost a zaujetí pro všechno rušné, nepřetržitá pozornost vůči okolnímu prostředí, pěstování přátelských vztahů a známostí (které nejsou příliš pozorně vybírány) a konečně i velká váha přikládána tomu, jaký člověk dělá dojem, včetně sebepředvádění. V důsledku toho směřuje filozofie a morálka extrovertní osobnosti ke sdružování se s ostatními i k výrazným projevům altruismu, s morálními pochybeními plynoucími z toho, „jen aby druzí věděli“. V práci se projevují extrovertní vedoucí pracovníci tak, že mají rádi pestrost a „akce“, mají tendenci být pohotovější, vyhýbají se komplikovaným postupům, jsou často netrpěliví u pomalé a dlouho trvající práce, zajímá je především výsledek práce a často jednají rychle (někdy bez dostatečného přemýšlení) a obvykle dobře „komunikují“. Nikdo není „čistý typ“.

Všichni jsme v určité míře v rovnováze mezi extrovertním a introvertním projevem s tím, že jeden z obou typů se častěji a přirozeněji projevuje.

Psychologické funkce

*Jung popsal čtyři psychologické funkce uspořádané do dvou os: je to osa bezprostřední percepce /perceiving, P/ se **smyslovým vnímáním** (S) na jednom konci kontinua a **intuicí** (N) na druhém. Dále je to osa diskurzivního usuzování /judging, J/ s **myšlením** (T) a **citem** či **hodnocením** (F) na protilehlých pólech. Na základě kombinace vznikají **čtyři funkční typy**: daný člověk může být smyslově-myslitelský, intuitivně-myslitelský, smyslově citový (hodnotící) a konečně intuitivně-citový (hodnotící) typ. Opět nikdo není „čistý“ typ, všichni však máme tendenci k převaze některého z pólů typových dimenzí.*

Póly **smyslové vnímání - intuice** se vztahují ke způsobům, kterými se jedinec seznamuje s myšlenkami, náměty, skutečnostmi a jevy. Když **smyslově vnímáme**, pak využíváme našich pět smyslů. V důsledku toho je tento typ osobnosti *orientován velmi silně na současnost*, má zájem o praktické záležitosti a dává přednost řádu, přesnosti a jednoznačnosti. **Intuice** je spíše podvědomý proces, kdy náměty „padají z čistého nebe“ a nabízejí skryté možnosti dané situace. Intuitivní typ je *orientován na budoucnost*, vždy se dívá kupředu a ostatní inspiruje svými novátorskými přístupy.

Póly **myšlení a cit/hodnocení** vypovídají o dvou způsobech, jak člověk usuzuje o tom, co vnímá. **Myšlení** je logický a analytický proces, hledání neosobní pravdy proti nepravdě, odlišení správného od chybného. Zásady jsou důležitější pro toho, kdo tíhne především k racionálnímu myšlení, a tento typ člověka se dostává do velmi obtížných situací tehdy, má-li se vyrovnat s něčím, co nelze pochopit intelektem. Na druhém pólu je **cit** či **hodnocení** jako osobní a subjektivní proces, ve kterém je rozlišováno dobré od špatného, to co „mám rád“ od toho co „nemám rád“. Je to tedy převážně oceňující, posuzující akt.

Kombinace

Patrně u vás bude jedna z funkcí vnímání-intuice dominantnější (ačkoli jejich vyváženost v některých případech nelze zcela vyloučit). Podobně bude dominantnější jedna z funkcí myšlení-cit. **Podle toho se můžete na základě výsledků dotazníku sami zařadit do jedné z následujících kategorií:**

Vnímání s myšlením (ST)

Tento typ je obvykle praktický, neosobní a při zemi, zajímá se o fakta, data, statistiky a žádá ode všech, aby byli přesní, pořádní a jednoznační. Typ ST má tendenci cenit efektivitu, produktivitu a zcela zřejmou strukturu řízení. Při řešení problémů tento typ analyzuje informace pomocí dostupných logických prostředků, zaměřuje se na krátkodobé problémy a používá standardní metody k řešení.

Intuice s myšlením (NT)

Lidé typu NT jsou nápadití a směřují ke koncepčnosti, mají předpoklady pro vidění možností v situacích pomocí neosobních analýz, ačkoliv někdy jejich koncepce matou ostatní. Nástroje, které jsou pro typy osobností NT běžné, jsou především průběhové diagramy, grafy apod. Tito lidé jsou zdroji nových námětů, často šíří zaujetí mezi ostatní a když řeší problémy, často se spoléhají na náznaky a skryté možnosti, které budou analyzovat až později.

Vnímání s citem/hodnocením (SF)

Jedinci tohoto typu mají sklony k praktičnosti a současně jsou také společenšší. Obdobně jako lidé typu ST se zajímají o skutečnosti, na rozdíl od nich však se tyto zájmy týkají ostatních lidí a nemají rádi neurčitost. Typy SF se budou snažit o vytváření otevřeného a vlídného prostředí, kde si lidé vzájemně důvěřují, mají dobré vztahy a dobře spolu komunikují. Ačkoliv se zajímají o to, aby se lidem kolem nich vedlo dobře, nemají tito jedinci dostatek času nebo sklony ke globálním reflexím problémů, spíše se zaměřují na drobné aspekty problémů a pokoušejí se o jejich řešení.

Intuice s citem/hodnocením (NF)

Tvůrčí přístup, představivost a osobní vřelost jsou cenné devizy pro jedince tohoto typu. Jsou nadšení a mají značný vhléd do jádra věcí, v problémech vidí spíše možnosti a to, co může jejich řešení přinést pro ostatní. Jejich cíle jsou hrdé a všeobecné, často se zaměřují na světové problémy. Jejich ideální organizace je decentralizovaného typu bez přímé hierarchie řízení s málo pravidly, řády, metodikami a postupy - typ organizace která spíše staví na pružnosti a otevřené komunikaci. Pro jedince tohoto typu je velice důležité ztotožnění se s cíli organizace. Vzhledem ke svému občas idealistickému náhledu na svět a jeho obtíže mohou se zdát při řešení problémů jako „snílci“. Jsou však vytrvalí a angažovaní.

Prof. Vladimír Smékal

Vyhodnocovací arch

Započítejte si za každou odpověď shodnou se vaší volbou v dotazníku 1 bod za malé a nebo b, 2 body za velké A nebo B:

SKÓR PRO I	SKÓR PRO E	SKÓR PRO S	SKÓR PRO N	SKÓR PRO T	SKÓR PRO F	SKÓR PRO J	SKÓR PRO P
2 a	2 b	1 b	1 a	3 a	3 b	4 a	4 b
6 a	6 b	10 b	10 a	5 a	5 b	7 a	7 b
11 a	11 b	13 a	13 b	12 a	12 b	8 b	8 a
15 b	15 a	16 a	16 b	14 b	14 a	9 a	9 b
19 b	19 a	17 a	17 b	20 a	20 b	18 b	18 a
22 a	22 b	21 a	21 b	24 b	24 a	23 b	23 a
27 b	27 a	28 b	28 a	25 a	25 b	26 a	26 b
32 b	32 a	30 b	30 a	29 b	29 a	31 a	31 b
I:	E:	S:	N:	T:	F:	J:	P:

Zakroužkujte I nebo E a S nebo N podle toho, ve kterém sloupci máte více bodů.

Zakroužkujte T nebo F, a J nebo P podle toho, ve kterém sloupci máte více bodů.

Váš **profil osobnosti** je: I nebo E _____ S nebo N _____ T nebo F _____ J nebo P _____

Pokud se chcete dozvědět více, je Vám k dispozici úplná verze textu na adrese www.fss.muni.cz/~koubek/uplny.html.